

Wet verplichte ggz (Wvggz) voor cliënten en naasten

Deze folder is voor cliënten of naasten die te maken krijgen met verplichte zorg bij GGZ WNB. We leggen uit wat uw rechten en plichten zijn en wat de verplichte zorg in de praktijk betekent. Verplichte zorg, ook wel onvrijwillige zorg genoemd, wordt verleend door GGZ WNB vanuit de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, de Wvggz.

Soms leidt een ernstige psychische aandoening bij iemand ertoe dat hij een gevaar voor zichzelf of anderen is. De nieuwe Wvggz maakt het mogelijk om onvrijwillige zorg bij een zorginstelling (zonder overnachting) of bij jou thuis te geven. Het voordeel van onvrijwillige zorg thuis is dat je makkelijker contact houdt met familie en vrienden en je kan blijven deelnemen aan de samenleving. Alleen als het in jouw eigen omgeving echt niet kan, als het er niet veilig genoeg is voor jezelf en jouw omgeving, of als je zelf niet wil, kan

opname in een instelling zoals GGZ WNB een betere oplossing zijn.

Een van de belangrijkste kenmerken van de Wvggz is dat mensen die verplicht behandeld worden meer te zeggen krijgen over hun behandeling.

U kunt als cliënt dus meer invloed uitoefenen:

- Hulpverleners moeten regelmatig met u overleggen en de zorg samen evalueren;
- U heeft het recht om aan te geven welke zorg en behandeling de voorkeur heeft. Hulpverleners moeten hier zo veel mogelijk aan voldoen, tenzij uw wensen in strijd zijn met goed hulpverlenerschap.

GGZ WNB

Geestelijke GezondheidsZorg Westelijk Noord-Brabant

Andere belangrijke kenmerken zijn:

- **Behandeling staat centraal en niet de onvrijwillige zorg**

Als u te maken krijgt met onvrijwillige zorg, dan staat de behandeling centraal en niet de onvrijwillige zorg. We kijken dus wat voor u op dat moment het beste is en bieden zorg op maat volgens het model van 'getrapte' zorg. Dit betekent: we doen meer voor u als u dat nodig heeft, maar ook minder als u dat aankunt.

- **Dwang voorkomen en beperken**

De wet is gericht op het voorkómen van onvrijwillige zorg, het kiezen voor minder dwang en het beperken van de duur van de dwang. De schadelijke effecten van onvrijwillige zorg op de langere termijn krijgen meer aandacht.

- **Invloed op de behandeling**

u heeft recht om aan te geven welke zorg en behandeling de voorkeur heeft. Hulpverleners moeten hier zo veel mogelijk aan voldoen, tenzij uw wensen in strijd zijn met goed hulpverlenerschap. U geeft uw voorkeuren aan met behulp van een zorgkaart, een eigen plan van aanpak en een 'zelfbindingsverklaring'. Zelfbinding wil zeggen dat u vastlegt hoe, waar en hoe lang u behandeld wilt worden als het niet goed met u gaat. U spreekt vooraf met de

psychiater af in welke situaties behandeling nodig is en welke behandeling dat dan moet zijn. Die afspraken worden opgeschreven in de zelfbindingsverklaring. Als zo'n situatie zich voordoet, wordt de behandeling uitgevoerd. Ook als u u daar op dat moment tegen verzet.

- **Onvrijwillige zorg thuis**

In de Wvggz staat dat onvrijwillige zorg meer op maat gegeven moet kunnen worden. Bijvoorbeeld door iemand thuis verplichte begeleiding te geven of in een locatie waar u naar toe gaat voor een behandeling (en u niet blijft slapen). Het kan dus voorkomen dat u thuis onvrijwillige zorg krijgt, in bijzijn van uw naasten. Denk hierbij aan het toedienen van verplichte medicatie of het uitoefenen van toezicht. Een verplichte opname bij ons als ggz-instelling blijft wel mogelijk. Dat gebeurt wanneer het niet veilig genoeg is voor uzelf of uw omgeving.

- **Rechten**

De wet beoogt ook uw rechtspositie te verbeteren als u onvrijwillige zorg krijgt. U kunt, indien van toepassing, bijvoorbeeld een klacht indienen over de zelfbindingsverklaring, de aantekeningen in het patiëntdossier, de huisregels of de

GGZ WNB

Geestelijke GezondheidsZorg Westelijk Noord-Brabant

overplaatsingsverzoeken. U heeft ook recht op uitleg in begrijpelijke taal.

- **Gericht op meedoen in de samenleving**

Tijdens de onvrijwillige zorg moet er steeds aandacht zijn voor uw maatschappelijke situatie. Het mee kunnen doen in de maatschappij, of alvast voorbereid worden om na de behandeling weer een maatschappelijk leven op te bouwen. Dit sluit goed aan bij onze visie: zelf de regie houden!

- **Betrokkenheid familie**

De positie van uw familieleden is geregeld. Familieleden en andere directbetrokkenen worden betrokken bij de beslissing of onvrijwillige zorg nodig is. Familievertrouwenspersonen kunnen advies en bijstand geven aan familieleden en andere directbetrokkenen van vrijwillig en verplicht opgenomen cliënten.

- **Betrokkenheid ervaringsdeskundige**

Tijdens de periode dat u gedwongen zorg krijgt is er de mogelijkheid om een ervaringsdeskundige bij je behandeling te betrekken. Ervaringsdeskundigen weten als geen ander wat het betekent om een moeilijke periode door te maken – én hoe je weer uit het dal kunt komen. In uw herstelproces vervullen ze een essentiële rol: die van 'hoopverlener'.

Hun kritische blik houdt daarnaast collega-hulpverleners scherp, omdat ze voortdurend aandacht vragen voor de beleving en behoeftes van cliënten. Hun rol kan van grote toegevoegde waarde zijn.

Zorgmachtiging of crisismaatregel

Er zijn twee procedures om te komen tot onvrijwillige zorg: een zorgmachtiging bij de rechter of een crisismaatregel door de burgemeester.

Als er geen sprake is van een crisis met onmiddellijk dreigend gevaar wordt er een **zorgmachtiging** aangevraagd bij de rechter. Alle vormen van onvrijwillige zorg moeten via een zorgmachtiging worden aangevraagd en dus via de rechter worden getoetst. De geneesheer-directeur is zorginhoudelijk verantwoordelijk, de officier van justitie regisseert het proces.

G G Z W N B

Geestelijke GezondheidsZorg Westelijk Noord-Brabant

Als een zorgmachtiging niet kan worden afgewacht, kan de burgemeester een **crisismaatregel** nemen voor alle vormen van onvrijwillige zorg. Bovendien kan gedurende de procedure tijdelijk (maximaal 18 uur) onvrijwillige zorg worden opgelegd. U krijgt onvrijwillige zorg als uw gedrag als gevolg van een psychische stoornis leidt tot ernstig nadeel voor uzelf of voor anderen en onvrijwillige zorg de enige manier is om dat ernstige nadeel weg te nemen (geen vrijwillige mogelijkheid, geen minder bezwarend alternatief, proportioneel en effectief).

‘Ernstig nadeel’ betekent het risico dat:

- de betrokkenen zichzelf of anderen in levensgevaar brengt, ernstig lichamelijk letsel toebrengt, ernstige psychische, materiële, immateriële of financiële schade toebrengt, ernstig verwaarloost of ‘maatschappelijk ten onder gaat’, of als zijn eigen ontwikkeling ernstig verstoord is of hij andermans ontwikkeling ernstig verstoort;
- de veiligheid van de betrokkene bedreigd wordt, al dan niet onder invloed van een ander;
- het gedrag van de betrokkene zo hinderlijk is dat het agressie van anderen oproept;

- de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is.

Hoe kan onvrijwillige zorg er in de praktijk uitzien?

De onvrijwillige zorg kan op een aantal manieren tot stand komen:

- toedienen van vocht, voeding en medicatie, en het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, dan wel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening;
- beperken van de bewegingsvrijheid;
- insluiten;
- uitoefenen van toezicht op betrokkene;
- onderzoek aan kleding of lichaam;

GGZ WNB

Geestelijke GezondheidsZorg Westelijk Noord-Brabant

- onderzoek van de woon of verblijfsruimte op gedragsbeïnvloedende middelen en gevaarlijke voorwerpen;
- controleren op de aanwezigheid van gedragsbeïnvloedendmiddelen;
- aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat betrokkene iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen;
- beperken van het recht op het ontvangen van bezoek;
- opnemen in een accommodatie;
- ontnemen van de vrijheid van betrokkene door hem over te brengen naar een plaats die geschikt is voor tijdelijk verblijf (als bedoeld in artikel 7:3, derde lid).

Om onvrijwillige zorg in jouw thuissituatie te verlenen, moeten wij als zorgaanbieder en de zorgverantwoordelijke wel aan enkele aanvullende voorwaarden voldoen, om ook thuis goede zorg te kunnen leveren. Wij moeten bijvoorbeeld vooraf goed nadenken of en hoe de zorg veilig en verantwoord kan worden geleverd.

Zorg in de thuissituatie

De onvrijwillige zorg kan ook van toepassing zijn in uw thuissituatie. Er zijn een paar vormen van onvrijwillige zorg thuis mogelijk, bijvoorbeeld:

- het toedienen van vocht, voeding en medicatie;
- het verrichten van medische controles of andere medische handelingen;
- onderzoek van de woon- of verblijfsruimte op gedragsbeïnvloedende middelen en gevaarlijke voorwerpen.

Duur van de onvrijwillige zorg

Er is geen minimaal of maximaal aantal dagen in de wet bepaald dat de onvrijwillige zorg mag duren. De zorg duurt zolang het nodig is. Een crisismaatregel duurt ten hoogste 3 dagen. De rechter kan deze verlengen voor de duur van 3 weken.

Kosten van de onvrijwillige zorg

De kosten worden betaald door uw zorgverzekeraar. U moet wel rekening houden met uw eigen risico. Informeer bij u zorgverzekeraar of kijk naar de polis van jouw zorgverzekeraar voor meer informatie.

GGZ WNB

Geestelijke GezondheidsZorg Westelijk Noord-Brabant

Klachtenregeling

GGZ WNB is aangesloten bij een klachtencommissie, daar kunt u terecht met een eventuele klacht. De klacht kan ook ingediend worden door een naaste, zoals een familielid, partner, broer of zus.

De klachtencommissie is te bereiken via:
Postbus 371
4600 AJ Bergen op Zoom
Klachtencommissie@ggzwnb.nl
Secretariaat: 0164 289 100

Ondersteuning door familievertrouwenspersoon

Uw naasten kunnen actief worden betrokken bij elk belangrijk beslissingsmoment in het proces van onvrijwillige zorg: in de voorbereiding, uitvoering en afronding. Daarbij kunnen zij zich laten ondersteunen door een familievertrouwenspersoon (FVP). De FVP is onafhankelijk en dus niet in dienst van de zorgaanbieder. De FVP vervult een vergelijkbare rol als de PatiëntVertrouwensPersoon (PVP): informeren, adviseren en ondersteunen. Hij doet dit alleen niet naar de patiënt maar naar diens familie of naasten. Kijk voor meer informatie op de website van de Landelijke stichting familievertrouwenspersoon.

Meer informatie via het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport: www.dwangindezorg.nl/wvggz
Uiteraard kunt u ook terecht bij de betrokken behandelaar en onze website: www.ggzwnb.nl/overons.

G G Z W N B

Geestelijke GezondheidsZorg Westelijk Noord-Brabant